

**PIERRE
AUGER**
OBSERVATORY

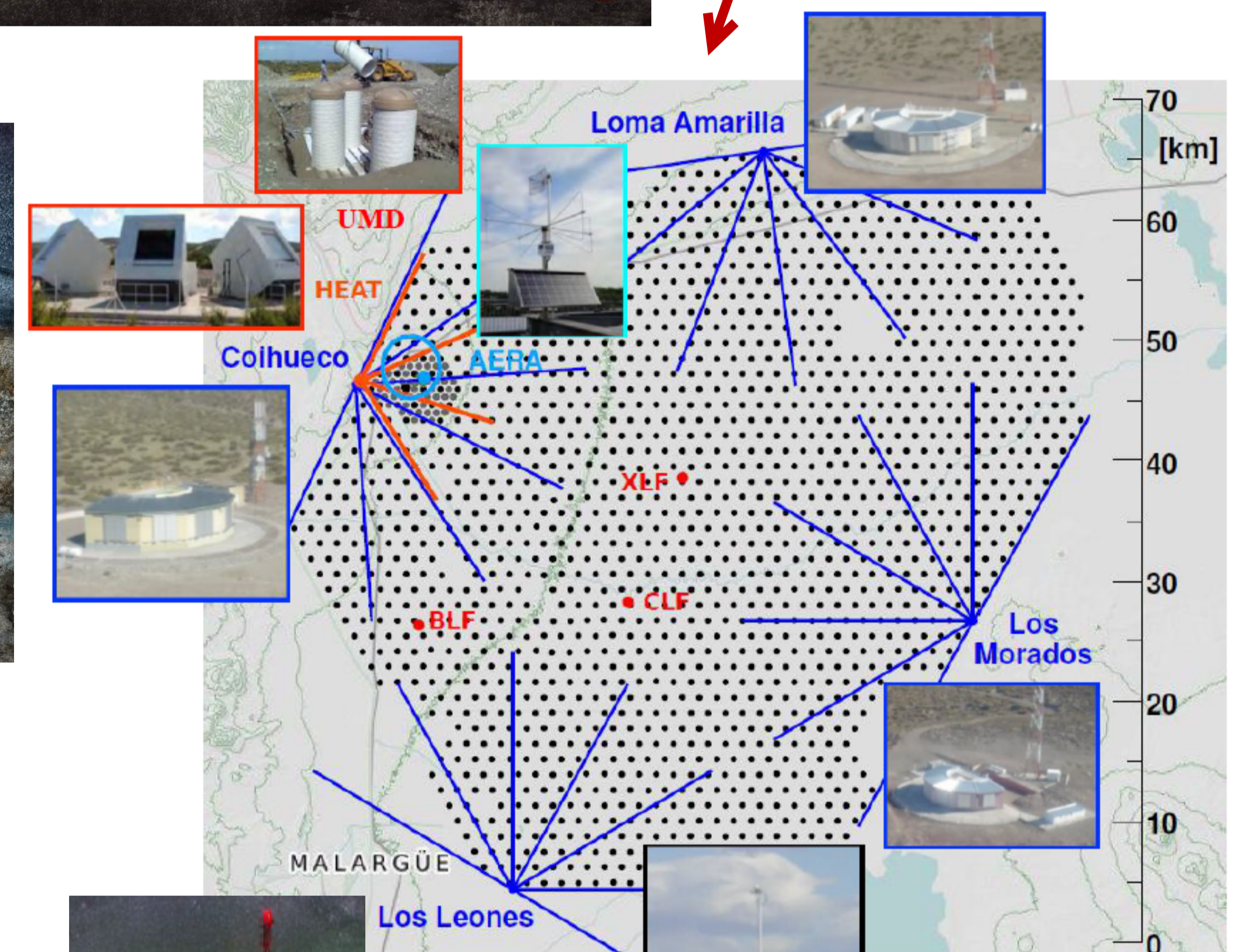
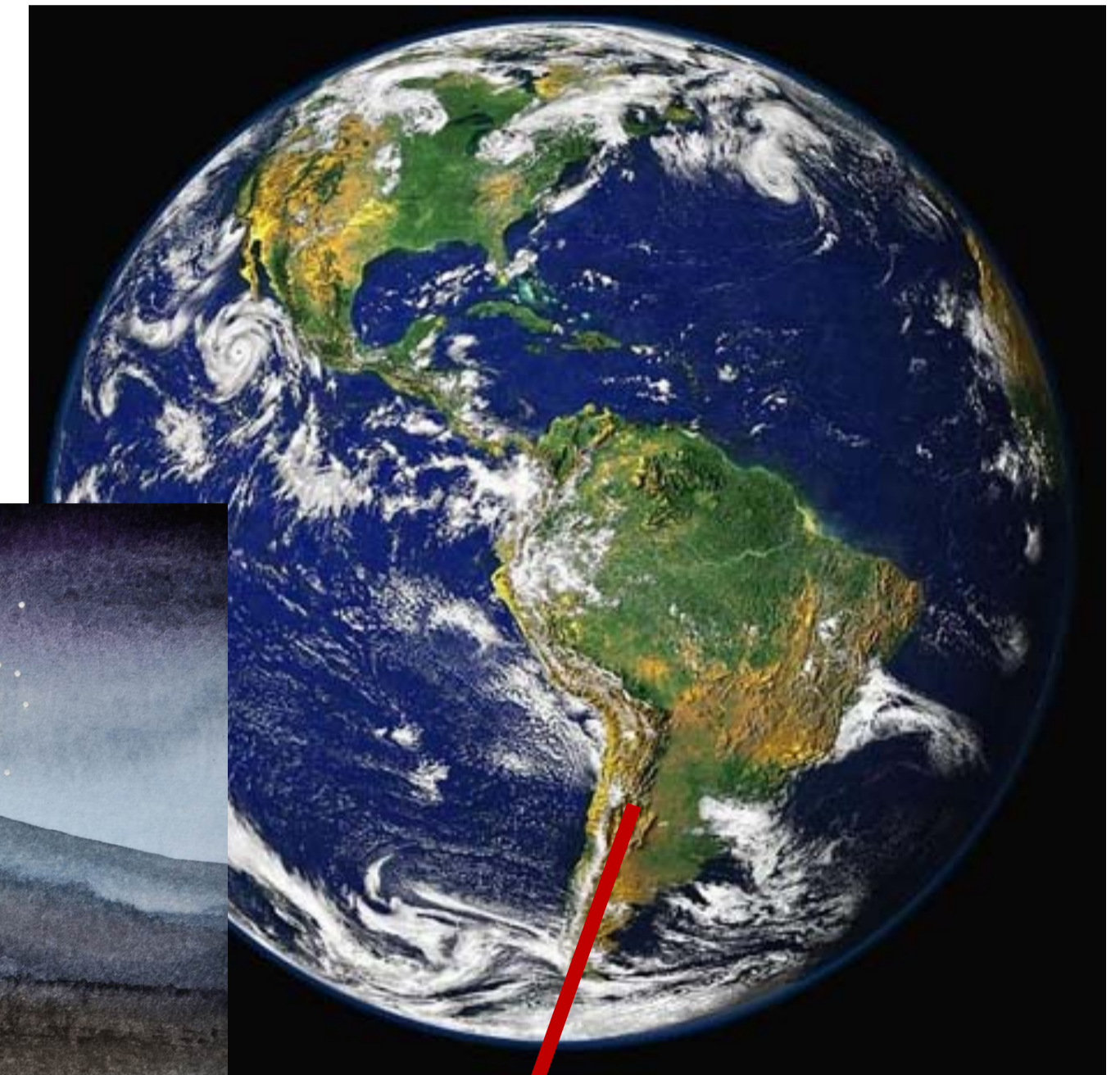
Obserwatorium Pierre Auger

Promienie kosmiczne są cząstkami (protony, jądra atomów, neutrino, fotony...) przylatującymi do Ziemi z głębi kosmosu. Większość z nich ma stosunkowo niewielkie energie, ale **niektóre mają olbrzymie energie rzędu 10^{20} eV, tj. ponad 10 milionów razy większe niż energie osiągnięte w największych akceleratorach cząstek na Ziemi.** Są to najwyższe energie obserwowane we Wszechświecie. Pochodzenie cząstek o tak wysokich energiach do tej pory pozostaje nieznane. Nie wiemy, gdzie we Wszechświecie znajdują się ich źródła, ani w jaki sposób są one przyspieszane do obserwowanych, gigantycznych energii. Stanowi to jedną z największych zagadek współczesnej astrofizyki, której wyjaśnieniu poświęcone jest **Obserwatorium Pierre Auger.**

Promienie kosmiczne najwyższych energii są zjawiskiem niezwykle rzadkim. Co więcej, wraz ze wzrostem energii ich strumień drastycznie spada do mniej niż jednej cząstki na km^2 powierzchni ziemi na stulecie. Aby zarejestrować i zbadać tak rzadkie przypadki, niezbędna jest sieć detektorów rozmieszczonych na ogromnym obszarze. **Obecnie największą tego typu siecią jest Obserwatorium Pierre Auger, ulokowane na argentyńskiej pampie, rozciągające się na powierzchni około 3000 km^2 .**

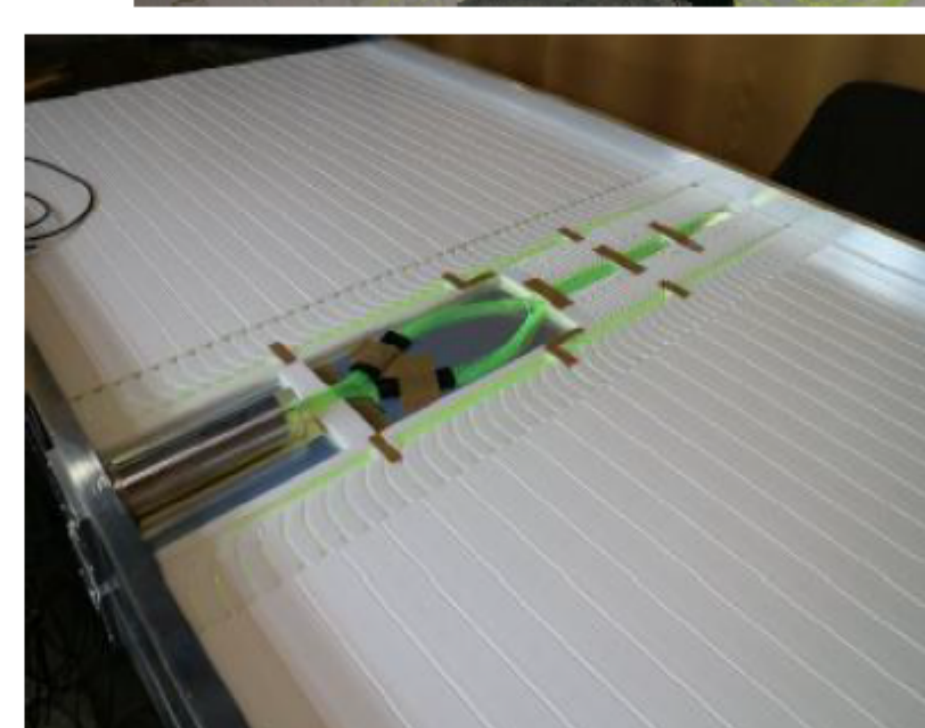
Metoda detekcji: Promieniowanie kosmiczne wnikając w atmosferę ziemską oddziałuje z nią tworząc kaskadę cząstek wtórnych, jest to tzw. wielki pęk atmosferyczny. Cząstki wtórne wyprodukowane w wielkim pęk docierają do powierzchni Ziemi gdzie są rejestrowane przez sieć detektorów powierzchniowych. Dodatkowo za pomocą teleskopów obserwuje się emisję fluorescencyjną atomów azotu w atmosferze powstałą wskutek ich wzbudzenia przez przechodzące cząstki wielkiego pęku. W Obserwatorium Pierre Auger stosuje się hybrydową metodę detekcji promieni kosmicznych, tzn. wykorzystuje się obie powyższe metody. Dzięki temu uzyskano bezprecedensową dokładność danych eksperymentalnych.

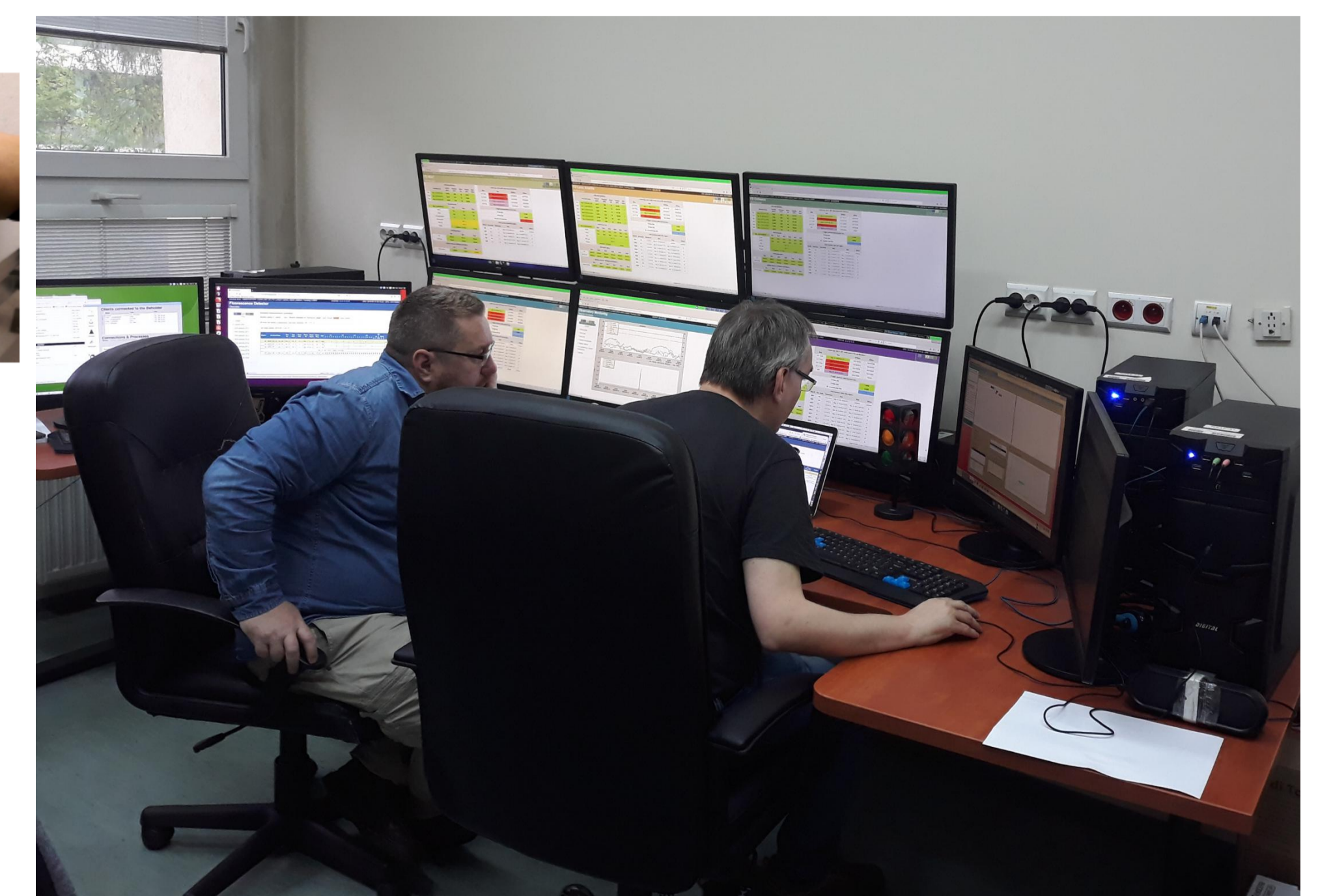
Credit: Lucian Muntean/ Gina Isar/ISS
<https://www2.space-science.ro/?p=6544>

AugerPrime - modernizacja Obserwatorium Pierre Auger
(uzupełnienie naziemnych stacji czerenkowskich o detektory scyntylacyjne i radiowe oraz rozbudowa podziemnej sieci liczników mionów)

Wkład IFJ PAN w rozbudwę Obserwatorium:
montaż i testy 228 z 1519 detektorów scyntylacyjnych
(finansowanie ze środków własnych IFJ PAN)

Pokój kontrolny Obserwatorium Pierre Auger w IFJ PAN

Główne cele to odpowiedź na pytania:

- Jaki jest skład masowy promieni kosmicznych najwyższych energii (protony, czy cięższe jądra)?
- Źródła?
- Mechanizm przyspieszania cząstek do tak ogromnych energii?
- Natura obciążenia widma promieni kosmicznych przy najwyższych energiach?

**INSTYTUT FIZYKI JĄDROWEJ
IM. HENRYKA NIEWODNICZAŃSKIEGO
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

Plakat powstał przy wsparciu Narodowego Centrum Nauki w ramach grantu nr. 2020/39/B/ST9/01398 oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego grant nr. 2022/WK/12.

Instytut Fizyki Jądrowej PAN
ul. Radzikowskiego 152
31-342 Kraków

tel.: +48 12 662 8200
fax: +48 12 662 8458
<https://www.ifj.edu.pl>